

Patriarhul Daniel: Legătura dintre Botezul Domnului în Iordan și botezul fiecărui creștin (Text integral)

Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, a vorbit marți, de Sărbătoarea Botezului Domnului, la Catedrala Patriarhală, despre legătura dintre Botezul Domnului și botezul fiecărui creștin.

„Botezul creștin dăruiește, pe lângă iertarea păcatului strămoșesc și a păcatelor personale, și înfierea prin harul Duhului Sfânt și începutul învierii noastre duhovnicești din moartea cauzată de păcat, adică o viață nouă, ca pregătire cu speranță pentru învierea trupului la Învierea cea de obște sau universală”, explică Preafericirea Sa.

Text integral:

Legătura dintre Botezul Domnului în Iordan și botezul fiecărui creștin

La Iordan avem două lucrări diferite. Prima lucrare a fost Botezul Domnului Iisus de către Ioan – botezul pocăinței. Acest botez este primit și de Domnul Iisus Hristos, nu pentru că ar fi avut nevoie de pocăință, deoarece El nu avea păcate, ci, smerindu-Se pe Sine, pentru ca să se împlinească „toată dreptatea”, adică planul

lui Dumnezeu de mântuire a lumii. Când Hristos Domnul îi spune lui Ioan Botezătorul: „Lasă, acum, că așa se cuvine nouă să împlinim toată dreptatea” (Matei 3, 15), aceste cuvinte înseamnă să împlinim planul drept al lui Dumnezeu de mântuire a lumii. Iar planul lui Dumnezeu de mântuire a lumii cuprindea și trimiterea lui Ioan Botezătorul pentru a face deplin cunoscut mulțimilor care se adunaseră la Iordan pe Iisus din Nazaret, ca fiind Mesia, Fiul lui Dumnezeu [1].

A doua lucrare, cu totul surprinzătoare, este faptul că, îndată după ce Iisus a primit botezul de la Ioan, pe când ieșea din apă, cerurile s-au deschis, iar Sfântul Duh în chip ca de porumbel a venit deasupra Sa, pentru ca oamenii să vadă cine este Fiul lui Dumnezeu, Cel iubit de Dumnezeu din veșnicie. De aceea, un glas din ceruri a spus: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit” (Matei 3, 17).

Noutatea cu totul minunată de la Botezul Domnului în Iordan se arată prin deschiderea cerurilor și arătarea Preasfintei Treimi. Sfântul Ioan Gură de Aur spune că botezul lui Ioan era un fel de pod între botezul iudaic și botezul creștin. „Botezul lui Ioan nu dădea nici Duhul Sfânt, nici iertarea prin har. Porunca pocăința, dar nu avea putere să ierte păcatele” [2].

Așadar, temelia botezului creștin este arătarea Preasfintei Treimi după Botezul Domnului Iisus în Iordan. De aceea, mai târziu, înainte de Înălțarea Sa la cer, Domnul Iisus Hristos poruncește ucenicilor Săi, zicând: „Mergând, învățați toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh” (Matei 28, 19). Astfel, pentru că la Botezul lui Iisus Hristos în Iordan S-a arătat Preasfânta Treime, botezul creștin, prin care noi primim numele lui Hristos, numindu-ne creștini, se săvârșește în numele și în harul Preasfintei Treimi, adică în prezența iubitoare și sfințitoare a Preasfintei Treimi. Prin urmare, la botezul săvârșit în biserică, primim harul Preasfintei Treimi și începutul unei alte vieți: viața veșnică sau viața de iubire în comuniune cu Tatăl, cu Fiul și cu Sfântul Duh.

Mai precis, botezul pocăinței, practicat de Sfântul Ioan Botezătorul, era doar o pregătire pentru botezul creștin, deoarece botezul lui Ioan nu era săvârșit în numele Preasfintei Treimi, nu dăruia celor botezați iertarea păcatelor și nici harul Duhului Sfânt, ci doar îi pregătea pe oameni pentru botezul creștin.

Însă, prin botezul creștin se dăruiește celui botezat, pe lângă iertarea păcatului strămoșesc și a păcatelor personale, și înfierea omului prin har și începutul învierii sufletului din moartea cauzată de păcat, adică o viață nouă [3].

Ce legătură este între Botezul lui Iisus în Iordan și botezul fiecărui creștin? Când a zis: „Acesta este Fiul Meu cel iubit, întru Care bine am voit”, Dumnezeu Tatăl a

cuprins și umanitatea Fiului, nu numai dumnezeirea Lui, iar prin umanitatea Fiului, iubirea Tatălui a cuprins și pe cei care se vor boteza în numele Preasfintei Treimi, pe baza credinței în Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu. De aceea, Sfântul Ioan Evanghelistul spune: „și celor câți L-au primit, care cred în Numele Lui, le-a dat putere să se facă fii ai lui Dumnezeu” (Ioan 1, 12).

Iar Sfântul Ioan Gură de Aur întreabă: „Pentru ce s-au deschis cerurile?” Și tot el răspunde: „Ca să afli că și la botezul tău s-au deschis cerurile, ca Dumnezeu să te cheme spre patria cea de sus (...) Atunci, la Botez, S-a arătat și porumbelul (...), ca să afli și tu că vine Duhul și peste tine când te botezi” [4].

Această deschidere a cerurilor la Botezul Domnului Iisus Hristos se săvârșește și la botezul creștin al pruncilor sau adulților. La botezul fiecărui om care devine creștin se deschid, tainic, cerurile și Tatăl din Ceruri spune: Acesta este Fiul meu Cel iubit, unind astfel la umanitatea lui Hristos pe toți cei care cred în El. Așadar, cerurile se deschid la botezul fiecărui prunc sau adult care se botează, iar acesta primește, pe lângă iertarea păcatelor, și înfierea (cf. Romani 8, 15; Galateni 3, 26 și 4, 5), precum și arvuna sau harul învierii prin lucrarea Duhului Sfânt (cf. Romani 6, 5 și 8, 11; 2 Timotei 2, 11-12), adică o viață nouă sau harul învierii sufletului din moartea cauzată de păcat, ca pregătire pentru învierea trupului, la Învierea cea de obște.

Sfântul Ioan Gură de Aur explică prezența Duhului Sfânt în chip ca de porumbel la Botezul lui Iisus în Iordan ca taină a înfierii oamenilor în iubirea Tatălui din ceruri, zicând: „Porumbelul nu mai scoate din corabie un singur om (pe Noe), ci, arătându-se, ridică la cer întreaga lume, iar în loc de stâlp (ramură) de măslin aduce lumii întregi înfierea” [5].

Prin urmare, botezul creștin dăruiește, pe lângă iertarea păcatului strămoșesc și a păcatelor personale, și înfierea prin harul Duhului Sfânt și începutul învierii noastre duhovnicești din moartea cauzată de păcat, adică o viață nouă, ca pregătire cu speranță pentru învierea trupului la Învierea cea de obște sau universală [6]. De aceea, în Crezul ortodox, după ce se spune: „Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor”, se adaugă: „Aștept învierea morților și viața veacului ce va să fie”. Așadar, Crezul ortodox ne arată legătura dintre Botez și Înviere, ca pregătire pentru a dobândi Împărăția Cerurilor. În acest sens, Domnul Iisus Hristos i-a spus lui Nicodim: „dacă nu se naște cineva din apă și din Duh Sfânt, nu va intra în împărăția lui Dumnezeu” (Ioan 3, 5).

Despre botezul creștin, ca Sfântă Taină a înfierii omului prin harul dumnezeiesc, Sfântul Ioan Gură de Aur zice: „Acum, la Iordan, (Iisus) a împlinit botezul iudaic, dar în același timp a deschis ușile botezului Bisericii (...). Nu ne-a făcut îngeri și

arhangheli, ci fii ai lui Dumnezeu, fii iubiți; și astfel ne dă să moștenim cerul” [7].

Sărbătoarea Botezului Domnului este o sărbătoare de binecuvântare și de bucurie. Ne bucurăm că Dumnezeu ne iubește, ne bucurăm că Dumnezeu ne sfințește, ne bucurăm că Dumnezeu ne binecuvintează și dorește să binecuvinteze și să sfințească nu numai sufletele noastre, ci și trupurile noastre, prin gustare din apă sfințită. Dumnezeu dorește să sfințească și casele noastre, prin stropirea cu apă sfințită, și, desigur, toate activitățile noastre, grădinile, ogoarele și tot ceea ce avem noi. Așadar, este o mare bucurie să ne aducem aminte că noi, cei care în Hristos ne-am botezat, în Hristos ne-am și-mbrăcat, după cum se cântă azi la Sfânta Liturghie.

Ce înseamnă: Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat? Cum ne îmbrăcăm într-o persoană? Ne îmbrăcăm cu o haină, dar nu se obișnuiește să se spună că mă îmbrac în cineva. Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat înseamnă: v-ați îmbrăcat în lumina lui Hristos, în iubirea lui Hristos și în arvuna vieții veșnice a lui Hristos.

Sfântul Simeon al Tesalonicului (†1429) spune că astăzi serbăm înnoirea sau actualizarea Botezului Domnului Iisus Hristos în apele Iordanului, dar și înnoirea sau actualizarea botezului nostru propriu [8]. Din acest motiv, apa sfințită în ziua sărbătorii Botezului Domnului este gustată de creștini și ei sunt stropiți cu această apă, pentru a-și aminti de botezul lor în numele Sfintei Treimi.

Sărbătoarea Botezului Domnului cuprinde și Sfințirea Mare a apei sau Agheasma Mare. Chiar dacă se săvârșește în ajunul sărbătorii Botezului Domnului, pentru ca preoții să meargă la casele credincioșilor, totuși, Sfințirea Mare a apei se săvârșește după Vecernie (unită cu Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare), adică după ce am intrat în sărbătoarea Botezului Domnului. De asemenea, și în ziua Botezului Domnului, adică astăzi, se săvârșește Sfințirea Mare a apei.

Care este folosul acestei Sfințiri Mari a apei? Pentru ce folosim Agheasma Mare, pe care o luăm astăzi, după sfințire? Trei sunt lucrările deosebite ale acestei ape sfințite: în primul rând, ea este sfințitoare, de suflet și de trup, de case, de gospodării și de grădini. În al doilea rând, Agheasma Mare este vindecătoare, de boli sufletești și trupești. De aceea, Agheasma Mare o iau în timpul anului și cei care sunt foarte bolnavi, precum și cei care nu au voie să se împărtășească – ca o consolare sau mângâiere primesc dezlegare de la duhovnic pentru a lua Agheasma Mare. În al treilea rând, Agheasma Mare este eliberatoare de duhuri necurate, de patimi rele și de situații dificile. Adică prin gustarea Agheasmei Mari și prin stropire cu aceasta se alungă patimile și duhurile necurate sau duhurile rele. De aceea,

când omul are tulburări, încercări în viață, folosește această Agheasmă Mare [9]. În viața liturgică a Bisericii Ortodoxe, Agheasma Mare se folosește și la sfințirea antimiselor, a veșmintelor bisericești, la sfințirea obiectelor bisericești, la sfințirea clopotelor ș.a.

În încheiere, amintim faptul că Domnul Iisus Hristos a venit în lume ca să sfințească întreaga lume – nu numai sufletul și trupul omului, ci și întreg cosmosul, întreaga creație.

Să ne ajute Preamilostivul Dumnezeu să simțim iubirea Domnului Iisus Hristos față de noi și să-l răspundem cu credință, cu iubire și cu fapte bune, spre slava Preasfintei Treimi și spre a noastră mântuire. Amin.

Note

[1] Cf. Sf. Grigorie Teologul, Cuvântare la Lumini, 39, 15, în PG 36, col. 352C: „«Eu am trebuință să fiu botezat de Tine», zice sfeșnicul către Soare, glasul către Cuvânt, prietenul către Mire, cel ce a fost înaintemergător și care iarăși va fi înaintemergător către Cel ce S-a arătat [pe pământ] și Care iarăși Se va arăta [la a Doua Venire]”.

[2] Sf. Ioan Gură de Aur, Cuvântare la Botezul Domnului, în vol. Sf. Ioan Gură de Aur, Predici la sărbători împărătești și Cuvântări de laudă la sfinți, trad. Pr. Dumitru Fecioru, coll. PSB, vol. 14, serie nouă, Ed. Basilica, București, 2015, p. 63.

[3] Sf. Ioan Gură de Aur, Omilia 10,2, în Sf. Ioan Gură de Aur, Omilii la Evanghelia după Ioan, vol. I, coll. PSB, vol. 15, serie nouă, trad. Maria-Iuliana Rizeanu, Ed. Basilica, București, 2016, p. 113: „Așa cum focul, prin firea sa, atunci când se atinge de minereul din mine, numaidecât îl transformă în aur, tot așa, ba chiar cu mult mai mult, Botezul face ca cei care se spală prin el să nu mai fie de țărână, ci de aur, pentru că în momentul acela Duhul pătrunde asemenea unui foc în sufletele noastre [subl.n.]”.

[4] Sf. Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, XII, 2, în Sf. Ioan Gură de Aur, Scrieri. Partea a treia, coll. PSB, vol. 23, serie veche, Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1994, p. 148.

[5] Sf. Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, XII, 3, p. 149.

[6] Cf. Sf. Grigorie de Nyssa, La Ziua Luminilor, în vol. Sf. Grigorie de Nyssa, Omilii la Praznice Împărătești. Viața Sfintei Macrina, trad. Ierom. Agapie (Corbu), Maria-Iuliana Rizeanu, Ed. Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 2015, p. 48: „Primind Botezul întru imitarea Domnului și Învățătorului și Conducătorului

nostru, nu ne îngropăm în pământ (căci pământul se face acoperământ deplin al trupului mort, învelind slăbiciunea și stricăciunea firii noastre), ci, venind la stihia înrudită pământului, adică la apă, ne ascundem într-însa, ca Mântuitorul în pământ, și, făcând aceasta de trei ori, închipuim în noi înșine harul Învierii celei de a treia zi (subl. n.)”.

[7] Sf. Ioan Gură de Aur, Omilii la Matei, XII, 3,p.150.

[8] Sf. Simeon al Tesalonicului, Despre sfânta biserică și sfințirea ei, în P.G. 155, col. 325 A, cf. Pr. prof. univ. dr. Ene Braniște, Liturgica specială, Ed. Basilica, București, 2016, p. 600; vezi și Sf. Simeon al Tesalonicului, Tratat asupra tuturor dogmelor credinței noastre ortodoxe, Ed. Crimca, Suceava, 2025, p. 237.

[9] Cf. Pr. Nicolae Necula, „Care este întrebuințarea Agheasmei Mari și cum se păstrează?”, în Tradiție și înnoire în slujirea liturgică, vol. I, coll. Media Christiana/Serial Lumina, Ed. Trinitas, București 2014, pp. 804-807.

Foto credit: Basilica.ro / Mircea Florescu

basilica.ro